

Piene in je poke, komme en gaen van woorden

Door Engel Reinhoudt

Het vorige stikje goeng over woorden die a me nie mî gebruke. Mevrouw de Wolf uut Bé'kerke vroeg of a 'k nog wist wat a een fluwine was. Neê, dat kend'n ik nie. Het is een kussenslôop of nog beter een kossenslôop, want de klank is mie de jaeren ok veranderd. Ze schreef at het zô een gedoe was mie die linters d'r an. Die goenge in de warre in de waste. Laeter kwamee d'r knoppen, mae dat were van die blikke bekleêd mie ketoen. Ok wiere d'r verpleegstersknoppen gebrukt, een soort manchetknoppen, die a je d'r uut most doe voe a de fluwinen in de waste moste. Bie 't stampen van de waste zoue ze anders kapot gae. Noe gebruke me een slôop mie een omslag. 't Is eigenlijk toch gek, schrief ze, a je zô lank mô wachte op een goeie oplossing. Mae dat is mie vee diengen zô. Me è a zôlank elektriciteit en nog vee langer è me fietsen, waèrom most het dan toet noe toe dure voe a d'r elektrische fietsen bin? Pas a j'n eigen jaeren alfdoad etrapit eit, vervolgens een ôop gemieter op bromfietsen te verduren ehad eit, komme ze mie een elektriske fiets. Afijn, het is nie anders. Ontwikkeling eêt dat.

Over afijn esproke, de Dikke van Dale vier dit jaer z'n onderdruftig jaerig bestaen. Daè is van aolles te doen rondom het boek. Elk jaer worre d'r nieuwe woorden toe'evogd en gae d'r ok woorden uut. Afijn kwam 'r in 1903 in, eêst kon je alleêne het Franse enfin vinde.

Op de website van Van Dale staèt 'r vanaf 1864, van elk jaer, een nieuw woord in. Leuk om te lezen en a je stemt wat a je de leukste woorden vindt, ka je ok nog een pries winne. Dan mag je een paer daegen naè Sluus, omdat Van Dale daè weund'n. Het woord hallo staè 'r in vanaf 1909, knuddde vanaf 1925. Da woorden nauw verbonde bin mie de actualiteit ka je wè begriep. In 1914 wier het woord loopgravenoorlog toe'evogd. Precies onderd jaer elee begon de Eêste Wereldoorlog. Net nae de Twidde Wereldoorlog kwam de bikini in de mode. In 1952 wier het woord op'enome in de Van Dale. De bikini eêt nae de eilandengroep Bikini, waè a Amerika proeven nam mie atoombommen. Volgens Wikipedia sloeg het twîdeêlige zwempak in as een bom, daèrom die naem. Toen a de bikini nog kleiner wier, dook de naem reetveter op.

Daè komme dus woorden bie, daè vaole ok woorden af. Woorden die a nooit mî gebrukt worre, worre eschrapit. Dat kan wè lange dure, wan je vindt ze soms nog lange terug in uitdrukkingen of in geschriften. Een voorbeeld van zô'n woord is safiaartje, een sigaret. Safiaartje is d'r noe uut, mae sigaret kwam d'r a in in 1905. A een vrouwe 'speldengeld' kreeg, kon ze spullen kôpe om nuttige handwerken te doen. In de nieuwste uutgaeve za je dat nie mî vinde. Dus a je nog aoltied spellegeld kriegt, lôp je behoorlijk achter.

Op www.taaldacht.nl vind je liesten mie vergete woorden, woorden die a je nog ier en daè herkent in woorden die me nog gebruke, mae sterk veranderd bin. In die lieste stae d'r moaie voorbeelden. Scham beteêkent kort. Dienkt an schampe. Smout is zacht, kalm, aangenaam. Dienkt an smouters of smoutebollen. Smout is ok smeer (reuzel). In het dialect is dat nog steeds bewaerd ebleve. Nie alleêne as woord, mae ok nog as lekkernieë. Pook staè voe zak of buidel. Mae a je klaegt bie d'n dokter 'ik heb pijn in mijn pook' dan dienkt ik a t'n zeit a je beter naè een garage kan gae. A t'n Zeêuws verstaèt en je zei a je pien in je poke eit, dan è je kans at 'n vraegt of a je misschien tevee smouters egeten eit.

Reacties: Werrilaan 21, 4453 CA 's-Heerenhoek. E-mail: cn.zeeuws@zeelandnet.nl. Nae een maend is dit stikje ok nae te lezen op www.zeeuwsezanger.nl